

Trampolinhistoria

Trampolin är en ung tävlingsidrott. Dock sträcker sig själva trampolinens historia förhållandevis långt tillbaka i tiden. Föregångare till dagens trampoliner fanns redan i slutet av 1700-talet, men ända till in på 1900-talet var "studsmatthoppning" nästan uteslutande en angelägenhet för cirkusartister. Under 1920- och 30-talen insåg dock amerikanska gymnaster och simhoppare redskapets möjligheter och började öva in avancerade volter och skruvar på hemmabyggda trampoliner. 1936 tog **George Nissen**, en gymnastik- och simhoppsmästare från Iowa, patent på den första ihopfällbara trampolinen och startade därefter serietillverkning. Efter 2:a världskrigets slut drog Nissen igång en stor kampanj för sporten och sina egna produkter. Tillsammans med idrottslärare och flera av USAs främsta gymnastiktränare arrangerade han demonstrationer, gjorde filmer, skrev artiklar och höll kurser. På 50-talet gav sig Nissen ut på flera "missionärsresor" för att sprida trampolinsporten runt om i världen.

Som tävlingsidrott har trampolin bara 50 år på nacken. Den första trampolintävlingen sägs ha hållits i april 1946 i Dallas, Texas. Några enhetliga regler om hur bedömningen skulle gå till fanns inte på den tiden, det var olika beroende på var tävlingen gick. Den första internationella trampolintävlingen genomfördes vid Pan American Games i Mexico 1955. Tre år senare hölls en av Europas första internationella tävlingar, Nissen Cup i Schweiz, en tävling som fortfarande arrangeras och räknas som en av världens mest prestigefyllda. Vid denna tid var bristen på organisation av trampolinsporten ett problem. FIG hade vid två tillfällen, 1959 och 1961, avslagit förfrågningar att ta upp trampolin som en officiell gren. I mars 1964 bildades därför, på initiativ av det tyska gymnastikförbundet, Fédération Internationale de Trampoline, FIT. Samma år arrangerades det första officiella världsmästerskapet i London, England. 12 länder deltog men standarden på de tävlande var minst sagt ojämn. USA dominerade totalt och vann alla guld- och silvermedaljer, och den dominansen behöll man i närmare tio år. I början/mitten av 70-talet revolutionerades dock trampolinsporten genom att Sovjetunionen gjorde entré på den internationella scenen. Fram till Sovjets sammanbrott 1991 släppte de sovjetiska trampolingymnasterna inte ifrån sig många VM- och EM-medaljer.

1981 genomfördes för första gången World Games, ett alternativt "mini-OS" för icke-olympiska sporter, och där fanns trampolin med från början. Nästa milstolpe för trampolinsporten efter det var IOKs beslut 1988 att göra trampolin till en "olympiskt erkänd sport". I mitten av 1990-talet intensifierades arbetet med få de internationella gymnastik- och trampolinförbunden att närma sig varandra. IOKs exekutivkommittés beslut den 1 september 1997 att inkludera trampolin i spelen i Sydney 2000 under förutsättning att trampolin blev en gren inom FIG blev startskottet för upplösandet av FIT. Under 1998 fattades de formellt nödvändiga besluten och alla avtal undertecknades. Sedan den 1:a januari 1999 finns inte FIT längre och trampolin är en officiell disciplin inom FIG.

Trampolindemonstration i Schweiz på 1950-talet. Närmast i bild: George Nissen.

Irina Karavaeva (RUS),
första OS-segraren!

Trampolin och Olympiska spel

Sydney 2000 innebar alltså OS-debut för trampolinsporten. Deltagande var mycket begränsat, man tävlade endast i individuell trampolin och bara 12 manliga och 12 kvinnliga gymnaster fick delta. Icke desto mindre blev Sydney en "trampolinsuccé": SuperDome var fullsatt, publiken i extas inte minst p.g.a. hemmasonen **Ji Wallace's** överraskande andraplats och gymnasterna bjöd på trampolin-gymnastik på högsta möjliga nivå. 16 länder deltog, fyra av dem tog medalj och Ryssland tog hem båda gulden.

Till Aten 2004 ökade antalet deltagare från 12+12 till 16+16. Även detta OS blev en framgång för trampolinsporten. Denna gång deltog 20 länder, fem tog medalj och gulden gick till Ukraina respektive Tyskland.

Svensk trampolinsports historia

Till Sverige kom de första trampolinerna i mitten av 1950-talet. En av pionjärerna var **Hellmut Röhnisch**, som 1945 hade vunnit det första svenska mästerskapet i gymnastik. Röhnisch stötte på sin första trampolin vid en gymnastikkonferens i Köpenhamn och bestämde sig för att starta en import. Den första trampolinen hamnade hos gymnastikföreningen AGF i Örebro, och sedan dröjde inte länge förrän GCI (nuvarande GIH) i Stockholm beställde en. Den första tiden var dock sporten inte ordentligt organiserad och de svenska trampolinentusiasterna var uppdelade i två grupper: dels var det frisksportare och dels entusiaster från gymnastikrörelsen. 1969 bildades det första Svenska Trampolinförbundet (STRF), men merparten av landets hoppare fanns inom Svenska Frisksportförbundet, som hade sin egen trampolinkommitté varför STRF upphörde snart att existera. I början av 70-talet dog trampolin hoppning inom gymnastikrörelsen nästan helt ut, istället var det f.f.a. inom frisksportrörelsen som trampolin utövades. I samband med en tävling i Uppsala 1974 bildades dock ett nytt Svenska Trampolinförbundet (SvTF) med Röhnisch som ordförande. I juli 1983 beslutade Svenska Gymnastikförbundet att ansluta SvTF som ett associerat förbund. Därmed fick trampolinsporten i Sverige för första gången tillgång till statliga medel för att utveckla verksamheten. Det var under denna period som svensk trampolinsport började växa och utvecklas ordentligt. 1983 startades det första riktiga landslaget och året därpå kom tävlingsverksamheten igång på allvar genom att Svenska Cupen-serien startades och att RF gav klartecken för de första officiella Svenska Mästerskapen (inofficiella SM hade dock arrangerats så tidigt som 1969).

I samband med samgåendet mellan FIG och FIT i slutet av 1990-talet aktualiserades även frågan om trampolinsportens organisatoriska hemvist i Sverige. Vid Trampolinförbundets årsmöten 1998 resp. -99 beslutade medlemsföreningarna enhälligt om förbundets upplösande vid årsskiftet 1999/2000. Vid motsvarande period tog SvGFs styrelse principbeslut innebärande att trampolin är en verksamhet som naturligt hör hemma bland de discipliner som SvGF organiserar. Resultatet blev att fr.o.m 1 januari 2000 utgör trampolin en fullvärdig disciplin inom SvGF.

Ulf Andersson (2007)